

Franska kärnvapen

av Lars Wedin

TITEL:

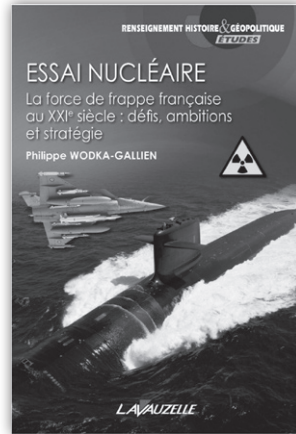
Essai nucléaire. La Force de frappe française du XXIe siècle : défis, ambitions et stratégie.

FÖRFATTARE:

Philippe Wodka-Gallien

FÖRLAG:

Lavauzelle, 2014

KÄRNVAPNEN ÄR MER aktuella än någonsin. För det första utnyttjar Ryssland sina kärnvapen, framför allt den mobila roboten *Iskander*, för att hota och skrämma på ett nytt sätt; bland annat de baltiska staterna och Danmark har utsatts för detta. Det är här inte längre fråga om defensiv avskräckning utan om en offensiv informationsoperation. För det andra försöker de svenska ”isolationisterna” att använda kärnvapenargumentet för att motarbeta svenskt samarbete med Nato.

Böcker om kärnvapen tenderar att vara tekniska och/eller moraliskt-politiska och plädera för nedrustning. Det gör inte denna lättlästa bok om de franska kärnvapens historia och strategiska nytta. Philippe Wodka-Gallien är specialist på vapen och vapenteknologi. Han har tidigare gett ut en omfattande uppslagsbok över kärnvapenavskräckningen (*Dictionnaire de la dissuasion*, Rennes, Informer, 2011).

Bokens målsättning är att ge en översikt över de strategiska fördelar som Frankrike har fått och får av sina kärnvapen. Författaren konstaterar helt framt att ”bomben” är en bra sak för försvaret av Frankrike och dess invånare. Den som letar efter argument

mot ”bomben” blir alltså besviken. Å andra sidan finns det gott om sådan litteratur; ett relativt nytutkommet exempel är Jacques Villain, *Le livre noir du nucléaire militaire*, Fayard, 2014. Om man tycker att Wodka-Gallien är ensidig så är det ingenting mot vad Villain är.

Det är viktigt att känna till bakgrunden till de franska kärnvapens tillkomst. Grundläggande är de stora nederlagen 1870, 1914 och, framför allt, 1940, vilket lett till slagordet: ”Aldrig mer” (ska fransk mark ödeläggas i ett markkrig). Ett annat grundläggande argument är erfarenheterna från Suez, då USA och Sovjet tillsammans hindrade en fortsättning på den då pågående brittisk-franska operationen. Konklusionen var att Frankrike inte kan lita på något annat än sitt eget försvar. Ett tredje argument lade Castex fram i en artikel redan 1945: kärnvapnet är en ”strategisk utjämnare”: även en liten stat kan nu tillfoga en stormakt oöverskådliga skador.

Wodka-Gallien skildrar relativt översiktligt de franska kärnvapens och därmed förbundna militära förbands historik. Vi behöver inte gå in på detta här – den intresserade hänvi-

sas till recensentens *Marianne och Athena. Franskt militärt tänkande från 1700-talet till idag*. (Försvarshögskolan 2007).

Boken innehåller också en allmän analys av kärnvapnen i dagens värld. Även om avtalet med Iran, som tillkom efter det att boken publicerades, faktiskt skulle hålla kan man konstatera att en kärnvapenfri värld är långt borta.

Idag består den franska kärnvapenstyrkan av två komponenter. Den viktigaste är de fyra strategiska atomubåtarna, vardera med 16 interkontinentala robotar av typen M51 med räckvidden 8 000 km, varav en ubåt alltid är till sjöss. Detta är ett andraslagsvapen vars uppgift är att avskräcka från kärnvapenanfall mot Frankrike. Den andra delen är den flygburna medeldistansroboten ASMP-A med räckvidden 500 km. Denna bärs av tre flottiljer ur flygvapnet – ombeväpning pågår från *Mirage 2000N* till *Rafael* samt två flottiljer hangarfartygsbaserat flyg med *Rafael*. Till dessa primära styrkor kommer en lång rad nödvändiga stödfunktioner: kommunikationssystem, lufttankning, minröjning etc. Varje gång en strategisk atomubåt löper ut respektive in måste en stor operation genomföras för att hindra varje eventuell försök till anfall.

Det förekommer en debatt om kärnvapnens vara eller inte vara i Frankrike. Denna rör emellertid främst den flygande komponenten, som är ifrågasatt av kostnadsskäl. I stora drag råder det dock politisk konsensus över partigränserna om att kärnvapnen är nödvändiga även i framtiden.

Vilka är då motiven för kärnvapnens fortsatta plats i franskt försvar? För det första finns det en lång rad ekonomiskt-industriella

skäl: de är relativt billiga och bidrar till att behålla fransk industriell förmåga. Ett annat motiv härrör från icke-spridningsavtalet: en nedrustning kan inte kompenseras av en återupprustning i ett skärpt läge. Men de viktigaste skälen är strategiska-politiska.

Frankrike är permanent medlem av säkerhetsrådet, vilket medför ett särskilt ansvar avseende krishanteringsoperationer (OPEX). Dessa är i hög grad personal- och materielkrävande men möjliggörs av att det egna territoriet är skyddat av kärnvapnen. De strategiska atomubåtarna ger här ett grundskydd medan de flygburna kärnvapnen ger en möjlighet till manöver i spannet strategisk kärnvapeninsats-konventionell insats. Därmed skapas en helhet som gör att en potentiell fiende inte kan anfalla franska vitala intressen – dit exempelvis hangarfartyget sannolikt hör – utan att riskera ett motdrag i form av en större eller mindre kärnvapeninsats. Det är denna osäkerhet hos en potentiell angripare i kombination med politiska signaler som är avskräckningens kärna.

Ett annat argument är att ett Frankrike utan kärnvapen inte längre vore en stormakt och följaktligen skulle förlora sin plats i säkerhetsrådet. Ett argument som låter konstigt för en svensk. Slutligen bör nämnas att Frankrike alltid har betraktat kärnvapnen som politiska vapen som verkar genom sin potential; de är inte slagfältsvapen.

Boken rekommenderas till alla som är intresserade av Frankrike, Europa och strategi.

Författaren är kommandör, Directeur des études, Institut Français d'Analyse Stratégique och ledamot av KKrVA.